

ВІДГУК

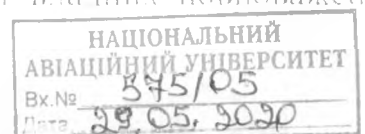
офіційного опонента –
доктора юридичних наук, професора
Рябченко Олени Петрівни

на дисертацію Логвиненко Аліси Олександрівни
за темою «Процесуальна компетенція органів публічної адміністрації:
теорія та практика реалізації»
на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук
за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове
право; інформаційне право

Актуальність теми

Логвиненко Аліса Олександрівна здійснила системне наукове дослідження актуальної теми, пов'язаної із визначенням процесуальної компетенції органів публічної адміністрації.

Формування сучасної доктрини адміністративного права і процесу тісно пов'язане із актуалізацією таких напрямів доктрини теорії права, як участь особи у правових відносинах, зокрема, та уніфікація правового регулювання загалом. Вказане передбачає розробку і обґрунтування теоретико-правових положень щодо компетенції органів публічної адміністрації у адміністративно-юрисдикційних та неюрисдикційних провадженнях як узагальненої категорії, що позначає не тільки правовий статус зазначених органів, але й її правосуб'єктність у таких провадженнях. Тенденції щодо уніфікації правового регулювання зумовлюють постановку питання щодо вироблення єдиних засад такої компетенції стосовно як наведених проваджень, так і процесуальних правовідносин, що виникають у зв'язку із здійсненням, зокрема адміністративного судочинства. Актуальність цієї проблеми обумовлена також новелізацією адміністративного процесуального законодавства у зв'язку з набуттям чинності Кодексом адміністративного судочинства України та введенням змагального процесу до публічно-правових відносин з метою врегулювання спорів, однією із сторін яких є суб'єкт владних повноважень

Проблематика процесуальної компетенції органів публічної адміністрації була й залишається актуальною через необхідність упорядкування норм права і зв'язку з істотними змінами у процесуальному законодавстві, в тому числі адміністративному.

Дисертаційна робота «Процесуальна компетенція органів публічної адміністрації: теорія та практика реалізації» зумовлена необхідністю наукового супроводження основних завдань, визначених вимогами Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року (затвердженій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 474-р) та виконана відповідно до Пріоритетних напрямів розвитку правової науки на 2016-2020 рр. (затверджених 03 березня 2016 р. загальними зборами Національної академії правових наук України).

Проблема процесуальної компетенції органів публічної адміністрації на теоретичному рівні вивчена ще не достатньо, тому нагріла необхідність проведення системного правового дослідження цього феномена. Все вище зазначене і зумовлює актуальність дисертаційного дослідження Логвиненко А.О.

Належна ступінь обґрунтованості й достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій

Формуючи мету свого дослідження визначення сутності, змісту процесуальної компетенції органів публічної адміністрації, визначення її принципів, а також видів форм її реалізації, формулювання на цій основі конкретних пропозицій щодо вдосконалення чинного адміністративного законодавства, окреслення напрямів його подальшого розвитку – автор уміло вирішує низку наукових завдань: систематизує наукові дослідження щодо сутності процесуальної компетенції органів публічної адміністрації та її розмежування із суміжними правовими поняттями; формулює поняття і визначає види процесуальних форм реалізації компетенції органами публічної адміністрації; визначає критерії розмежування процесуальної компетенції

органів публічної адміністрації у адміністративних юрисдикційних та адміністративних неюрисдикційних провадженнях; надає характеристику процесуальній компетенції органів публічної адміністрації у позасудових адміністративних юрисдикційних провадженнях; надає характеристику процесуальній компетенції органів публічної адміністрації в судовому адміністративному процесі; окреслює напрями вдосконалення процесуальної компетенції органів публічної адміністрації як суб'єктів проваджень: у справах про адміністративні правопорушення; за скаргами громадян в органи публічної адміністрації; дисциплінарних проваджень.

Необхідно підкреслити, що положення, висновки і рекомендації, які містяться у дисертації, достатньою мірою науково обґрунтовані. Під час дослідження застосовано ряд методів, обраних автором з урахуванням специфіки поставленої мети, а також об'єкта і предмета дослідження. Заслужує на увагу застосування автором широкого арсеналу методологічних прийомів. Так, ваги дослідженню, надає взаємопов'язане застосування А.О. Логвиненко методів порівняльного аналізу й методу класифікації і групування, а також формально-догматичного, що надало можливість систематизувати наукові дослідження щодо сутності процесуальної компетенції органів публічної адміністрації та розмежувати її із суміжними правовими поняттями, здійснити систематизацію процесуальних форм реалізації компетенції органами публічної адміністрації, побудувати критерії розмежування процесуальної компетенції органів публічної адміністрації у адміністративних юрисдикційних та адміністративних неюрисдикційних провадженнях. Застосування формально-догматичного методу у поєднанні з методом аналізу дозволило сформулювати поняття процесуальних форм реалізації компетенції органами публічної адміністрації. Крім того застосування вказаних методів у взаємозв'язку із методом моделювання дозволило окреслити напрями вдосконалення процесуальної компетенції органів публічної адміністрації як суб'єктів проваджень: у справах про

адміністративні правопорушення: за скаргами громадян в органах публічної адміністрації; дисциплінарних проваджень.

Безсумнівною перевагою роботи є використання значного обсягу загальнотеоретичних наукових праць українських вчених, розробок фахівців адміністративного, кримінального та інших галузей права, нормативно-правових актів, список використаних джерел налічує 223 найменування. Застосування дисертантом сучасних методів наукового пізнання, значне методологічне підґрунтя виконаної роботи забезпечують належний ступінь обґрунтованості та достовірності отриманих результатів.

Характерним у роботі є те, що більшість положень, висновків і практичних рекомендацій, сформульованих у дослідженні, належним чином обґрунтовані та апробовані. Вони не лише поглиблюють теоретичні знання у галузі адміністративного та адміністративного процесуального права, але й можуть бути використані для вдосконалення законодавства в зазначеній сфері, зокрема, при удосконаленні процесуальної компетенції органів публічної адміністрації; внесенні поправок і пропозицій до проекту Адміністративно-процедурного кодексу України.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів

Оцінюючи новизну основних положень дисертації, слід зазначити, що вона виявляється як у підході до комплексного дослідження теоретичних та практичних питань процесуальної компетенції органів публічної адміністрації, так і у запропонованих автором теоретичних положеннях, обґрунтованих висновках, рекомендаціях та пропозиціях щодо вдосконалення законодавства України з даного питання.

Дисертація Логвиненко А.О. відзначається науковою новизною, зокрема, автором запропоновано науково-методологічний підхід щодо формування належної адміністративної процедури як основи визначення процесуальної компетенції органів публічної адміністрації, який враховує міжнародний досвід формування таких процедур, а також усталені міжнародні стандарти у цій

сфері; систематизовано процесуальні форми реалізації органами публічної адміністрації своєї компетенції за критерієм виконуваних завдань та спираючись на визнання процесуальної форми як зовнішнього вираження провадження у адміністративній справі.

Здобувачем послідовно і системно проаналізовано широкий спектр правових проблем, що стосуються визначених мети і завдань дослідження. Проведене наукове дослідження дозволило сформулювати висновок, що нині сформовані достатні передумови до наукового обґрунтування необхідності здійснення процесуальної компетенції органів публічної адміністрації.

Одержані здобувачем результати, без сумніву, становлять як науково-теоретичний, так і практичний інтерес, та можуть бути застосовані як у науково-дослідній роботі, так і у правотворчості, правозастосуванні та правовій науці й освіті: у науково-дослідній роботі – результати роботи складають теоретичне підґрунтя для подальших юридичних наукових досліджень, опрацьованих праць; у правотворчій діяльності – результати роботи складають теоретичне підґрунтя для подальшого вдосконалення чинного адміністративного матеріального та процесуального законодавства; у сфері правозастосування – окремі рекомендації можуть бути використані суб'єктом правозастосування в умовах існування прогалини та колізій актуального законодавства; у сфері освітнього процесу – для викладання актуальних навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес», «Адміністративне судочинство», а також для розроблення нових навчальних дисциплін адміністративно-правового спрямування відповідно до навчальних планів.

Запропонована структура дисертації є досить обґрунтованою і логічно побудованою. Дисертаційна робота відзначається системним підходом до предмету дослідження. Структурно дисертація складається із вступу, нерозривно пов'язаних між собою трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Структура дисертації повністю відповідає завданням

дослідження, дозволяє послідовно розглянути всі проблеми та вирішити завдання, поставлені дисертантом при написанні роботи.

У вступі дисертації обґрунтовується актуальність теми дисертаційного дослідження, його зв'язок з науковими планами та програмами, формулюються мета і завдання, об'єкт, предмет, охарактеризовано методологічні основи дослідження, розкрито положення наукової новизни, практичне значення результатів дослідження, частка автора в їх одержанні, структуру та обсяг дисертації, викладено відомості щодо апробації та публікації результатів дисертації. За розділами структура дослідження викладена наступним чином.

У першому розділі «Теоретичні та правові основи дослідження процесуальної компетенції органів публічної адміністрації» дисертантом із застосуванням підходу «від загального до конкретного» та аналізу науково-практичних публікацій: 1) систематизовано наукові дослідження щодо сутності процесуальної компетенції органів публічної адміністрації та її розмежування із суміжними правовими поняттями, зокрема, «повноваження», «юрисдикція»; 2) сформульовано поняття та визначено види процесуальних форм реалізації компетенції органами публічної адміністрації. Досить ґрунтовно здійснено аналіз досліджень науковців щодо сутності процесуальної компетенції органів публічної адміністрації.

Потрібно зауважити, що вперше у вітчизняній науці адміністративного права автором систематизовано процесуальні форми реалізації органами публічної адміністрації своєї компетенції за критерієм виконуваних завдань та спираючись на визнання процесуальної форми як зовнішнього вираження провадження у адміністративній справі.

Розділ другий «Зміст процесуальної компетенції органів публічної адміністрації» складається з трьох підрозділів, в яких опрацьовуються зміст зазначеної компетенції як основної категорії дослідження. Автором визначено критерії розмежування процесуальної компетенції органів публічної адміністрації у адміністративних юрисдикційних та адміністративних неюрисдикційних провадженнях; наведено характеристику процесуальній

компетенції органів публічної адміністрації у позасудових адміністративних юрисдикційних провадженнях; надано характеристику процесуальній компетенції органів публічної адміністрації в судовому адміністративному процесі.

У третьому розділі «Актуальні питання вдосконалення правового регулювання процесуальної компетенції органів публічної адміністрації» дисертантом окреслено напрями вдосконалення процесуальної компетенції органів публічної адміністрації як суб'єктів проваджень у справах про адміністративні правопорушення; визначено пріоритети вдосконалення процесуальної компетенції органів публічної адміністрації як суб'єктів проваджень за скаргами громадян в органах публічної адміністрації; окреслен напрями вдосконалення чинного законодавства щодо процесуальної компетенції органів публічної адміністрації як суб'єктів дисциплінарних проваджень.

Також потрібно зазначити, що автором дисертаційного дослідження удосконалено засади процедурної форми розгляду скарг, обґрунтовано необхідність формування окремої процедури розгляду скарг, відмінної від розгляду заяв та пропозицій, визначено основні засади такої процедури.

Повнота викладу наукових положень дисертації в опублікованих працях

Основні теоретичні положення та висновки дисертаційного дослідження знайшли відображення у сімох наукових публікаціях, зокрема: у п'ятьох наукових статтях, чотири з яких опубліковано у наукових фахових виданнях України, одна - у зарубіжному фаховому виданні, та двох тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Автореферат відображає зміст усіх основних положень дисертації.

Зауваження щодо змісту дисертації

Разом із тим, поряд із зазначеними позитивними моментами, які характеризують роботу, можна зробити зауваження щодо змісту дисертації, які мають бути обговорені під час публічного захисту і враховані автором у його подальших наукових дослідженнях. У цілому, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Логвиненко А.О., необхідно зазначити, що їй притаманні певні дискусійні моменти, окремі питання вимагають додаткової аргументації.

1. На наш погляд, бракує інформації щодо міжнародного досвіду формування належної адміністративної процедури як основи визначення процесуальної компетенції органів публічної адміністрації, що надало б можливість визначити перспективні напрями вдосконалення правового регулювання процесуальної компетенції органів публічної адміністрації.

2. Авторіві доцільно звернути увагу й на недостатнє і не завжди коректне застосування методологічного інструментарію при формуванні важливих категорій та понять теорії адміністративного права: «компетенція», «повноваження», «юрисдикція».

3. Автор стверджує в роботі, що різна правова природа скарги і адміністративного позову обумовлює доцільність формування належного порядку реагування на правову вимогу щодо поновлення прав і захисту законних інтересів громадян як процесуально-правову складову скарги. Виходячи з цього, дисертант висуває пропозицію щодо розробки і прийняття проекту Закону України «Про адміністративне оскарження». Крім того, пропонується також ухвалення та внесення змін до інших нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини в даній сфері. Нині спостерігається динамічне ухвалення нормативно-правових актів, однак статистичні дані засвідчують про недостатній захист та поновлення порушених прав і свобод людини і громадянина. Тому ухвалення ІПА є недостатнім заходом (напрямом) у сфері удосконалення адміністративних відносин. Пропонуємо під час публічного захисту окреслити авторське бачення зазначеного вище.

4. Повертаючись до дискусії щодо розробки і прийняття проекту Закону України «Про адміністративне оскарження» потребує додаткової аргументації позиція авторки щодо запропонованої назви та доцільності прийняття даного Закону, адже наразі існують проект Закону України «Про адміністративну процедуру» та проект Адміністративно-процедурного кодексу України, в яких питання адміністративного оскарження виділено в окремих розділах. Виникає питання: як дані проекти нормативно-правових актів будуть співвідноситися між собою, адже вони регулюють аналогічні види суспільних відносин, і чи є тоді доцільність у розробці та прийнятті проекту Закону України «Про адміністративне оскарження».

Зазначені зауваження до положень дисертації, що виносяться на захист цілому не впливають на позитивну оцінку роботи, натомість спрямовані на спонукання дисертанта до подальших поглиблених наукових досліджень майбутньому.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам

Дисертація Логвиненко А.О. є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що розкриває сутність системи наукових знань, пов'язаних і теорією та практикою процесуальної компетенції органів публічної адміністрації через вироблення пропозицій щодо вдосконалення чинного адміністративного законодавства окреслення напрямів його подальшого розвитку. Зміст дисертаційної роботи висвітлений достатньо повно, виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел з проблематики дисертаційного дослідження. Автор сформулював свої висновки, які здатні стати внеском у розвиток вітчизняної теорії адміністративного та адміністративного процесуального права.

Таким чином, слід зазначити, що дисертація «Процесуальна компетенція органів публічної адміністрації: теорія та практика реалізації» відповідає вимогам, які встановлені у Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затверджені

постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567. Дисертація є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретне наукове завдання щодо процесуальної компетенції органів публічної адміністрації, а її автор – Логвиненко Аліса Олександрівна заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

в.о. начальника кафедри
адміністративного права і процесу та митної безпеки
Університету ДФС України
доктор юридичних наук, професор

О.П. Рябченко

